

APRĪLIS, 2018

Bankām ir nozīmīga loma valsts ekonomikas un tās asinsrites – finanšu sistēmas – darbībā. To apzinoties, bankas sniedz arvien lielāku ieguldījumu cīņā ar finanšu noziegumiem. Risku kultūra mainās ne tikai bankās, bet arī klientiem jānodrošina lielāks darījumu caurspīdīgums.

Latvijas banku nozares galvenie riski:

- sadarbība ar čaulu veidojumiem – “pastkastītes” uzņēmumiem, aiz kuriem patiesībā slēpjas noziedznieki, nevis legāli uzņēmēji;
- līdzekļi, kas iegūti no korupcijas un kukuļošanas;
- izkrāpti nodokļi;
- sadarbība ar nelicencētiem un neregulētiem finanšu starpniekiem.

Apzinoties šos riskus, galvenie šķēršļi, kas Latvijas uzņēmumiem var liegt uzsākt sadarbību ar bankām:

1. nesamaksāti nodokļi;
2. kukuļi un korupcija;
3. krāpšana vai laupīšana;
4. narkotikas, ieroči, cilvēku tirdzniecība;
5. finanšu sankciju sarakstos iekļautās personas un uzņēmumi, vai ar tiem saistītas personas;
6. terorisma finansēšana;
7. politiski nozīmīgas personas, kuras pakļautas paaugstinātam korupcijas riskam.

Ja klients ir Latvijas rezidents, tā līdzekļu izcelsme ir saprotama un nav bijis iesaistīts noziedzīgās/aizdomīgās darbībās, uzsākt sadarbību ar banku nav šķēršļu. Dažādām bankām, protams, var atšķirties kritēriji, tomēr visas rūpīgi un skrupulozi pārbauda līdzekļu izcelsmi.

Jau šobrīd 90% rezidentu klientu ir kādā no četrām lielākajām bankām.

Ārvalstu klientu gadījumā – vēl stingrāka izpēte un jābūt skaidrai reālai saiknei ar Latviju.

Visiem klientiem jāievēro risku pārvaldības prasības atbilstoši bankas veiktajam riska novērtējumam.

Sadarbības sākumā klientam izsmeloši jāatbild uz bankas jautājumiem, lai tā spētu izvērtēt klienta uzņēmējdarbībai vai personiskajai darbībai piemītošos riskus.

Izvērtējot riskus tiek analizēta plaša informācija par klientu, tā pārstāvjiem, sadarbības partneriem un patiesajiem labuma guvējiem, arī publiski pieejamā informācija (bankas izvirās būt pakļautas reputācijas riskam, piemēram).

Galvenie aspekti, kas Latvijas uzņēmumam var liegt sadarbības uzsākšanu un kas tam jāizvērtē pirms sadarbības uzsākšanas ar bankām:

- nepārskatāma īpašnieku struktūra (uzņēmums pieder ārzonas struktūrām, čaulām);
- neskaidra līdzekļu izcelsme;
- business nav reāli saistīts ar Latviju (tikai norēķinu centrs, piemēram, pircēji Ķīnā, piegādātāji NVS, darbība caur Lietuvas ostu);
- patiesie labuma guvēji – nerezidenti no valstīm ar augstu korupcijas risku, piemēram;
- neskaidra līdzekļu izcelsme, par kuru iegādāts aktīvs (nekustamais īpašums, piemēram), no kā tiek gūti ienākumi;
- uzņēmumi pieder vai ir saistība ar politiski nozīmīgām personām jeb personām, kas pakļautas augstam korupcijas riskam;
- uzņēmums pieder vai ir saistība ar starptautisko finanšu sankciju sarakstos iekļautām personām vai uzņēmumiem.